

**Gemeente
Rotterdam**

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: J. Postma

Portefeuillehouder: Burgemeester Aboutaleb
Cluster: Directie Veiligheid
Ons kenmerk: -
Uw kenmerk: M2204-622 22bo3264

Datum: B&W 17 mei 2022

Betreft: Jaarrapportage 2021 Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Jaarrapportage 2021 Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018-2022

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In 2018 is de vernieuwde Rotterdamse Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie (REP) van start gegaan. Hierbij is vastgesteld dat uw raad jaarlijks een rapportage over dit onderwerp krijgt toegezonden. Met deze brief wordt u geïnformeerd over de resultaten van de aanpak in het afgelopen jaar. In deze brief volgen we de vier actielijnen van het programma:

- Depolarisatie en maatschappelijke onrust
- Weerbaarheid
- Deskundigheidsbevordering
- Deradicalisering en disengagement

De jaarrapportage 2021 is de laatste rapportage over het huidige programma REP. Op dit moment wordt gewerkt aan een vernieuwd programma. Dit nieuwe programma wordt in het tweede kwartaal van 2022 naar de gemeenteraad gestuurd.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

In het coalitieakkoord wordt als prioriteit gesteld: "radicalisering en polarisatie terugdringen. Preventie en signalering en een persoonsgerichte aanpak zijn daarbij belangrijke instrumenten."

Toelichting:

Deze brief start met een terugblik op het afgelopen jaar. Welke (maatschappelijke) ontwikkelingen waren relevant voor deze aanpak? Vervolgens wordt per actielijn meer specifiek ingegaan op behaalde resultaten en krijgt u een beeld van de werkzaamheden of de thematiek per actielijn.

Maatschappelijke ontwikkelingen en gebeurtenissen

Dreigingsbeeld NCTV

Evenals in 2020 is de coronapandemie een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling met impact op verschillende facetten binnen de samenleving. In het dreigingsbeeld terrorisme in Nederland (DTN) van oktober 2021 wordt hier door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) ook naar verwezen. De NCTV verwijst in het DTN ook naar andere stromingen waar meer aandacht naartoe gaat. De NCTV acht rechts-extremistische gewelds dreiging voorstelbaar. Daarbij wordt ook stilgestaan bij het accelerationisme. De NCTV duidt deze groep met: "de aanhangers verheerlijken en rechtvaardigen terroristisch geweld om versneld een rassenoorlog te ontketenen. Hierdoor willen zij chaos creëren in de samenleving waarin het huidige politieke bestel kan worden vervangen door een witte (nationaalsocialistische) etnostaat." Ook staat de NCTV stil bij de vermenging van rechts-extremisme en anti-overheidssentimenten in relatie tot de coronademonstraties. De NCTV benoemt dat de jihadistische dreiging niet is verdwenen en deze wordt nog steeds als grootste terroristische dreiging beschouwd.

Publicaties NRC over krachtenveldanalyses

In oktober 2021 heeft het NRC een reeks artikelen gepubliceerd over de krachtenveldanalyses die het bureau Nuance door Training en Advies voor een aantal gemeenten in Nederland heeft uitgevoerd. Ook in Rotterdam is er een krachtenveldanalyse uitgevoerd. Hier is door islamitische gemeenschappen kritisch op gereageerd. Ook zijn hier verschillende debatten in de gemeenteraad over gevoerd. In de komende periode staan verschillende gesprekken gepland om vertrouwen dat beschadigd is te herstellen, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau is hier aandacht voor.

Resultaten aanpak

Door corona is het werk binnen de aanpak anders geworden, maar de aanpak is zeker niet stil komen te liggen. Hieronder wordt langs de vier actielijnen uiteengezet wat de behaalde resultaten zijn in 2021.

1. Depolarisatie en verminderen van spanningen

In een open democratische samenleving is sprake van tegengestelde standpunten, waar een bepaalde mate van polarisatie bij hoort. Wij sturen aan op herstel van relaties en investeren in een nieuwe, minder gepolariseerde situatie. Daarbij worden sleutelpersonen en gemeenschappen ondersteund bij het de-escaleren en het in goede banen leiden van noodzakelijke gesprekken. We monitoren actief wat de stemming is in de Rotterdamse samenleving. Behaalde resultaten:

- Sleutelpersonennetwerk bestaat uit 175 personen. Middels de sleutelpersonen wordt structureel contact onderhouden met formele- en informele leiders in verschillende gemeenschappen;
- 10 (deels online) bijeenkomsten/trainingen georganiseerd over polarisatie, hier hebben 271 personen deelgenomen;
- Er zijn drie Quickscans uitgevoerd naar aanleiding van actualiteiten.

Binnen dit deel van de aanpak worden trends en ontwikkelingen gevolgd en worden interventies gepleegd wanneer daar noodzaak toe is. Zo ondersteunen we (veiligheids)partners bij polarisatievraagstukken. We helpen hier om vroegtijdig te signaleren en denken mee hoe hier preventief op kan worden geanticipeerd.

2. Vergroten van weerbaarheid tegen radicalisering, extremisme en polarisatie

Radicalisering, extremisme en polarisatie zijn structurele fenomenen. Zij zijn niet zomaar uit te bannen of simpel te bestrijden. Door het fundamenteel versterken van de veerkracht van de maatschappij en de weerbaarheid van verschillende groepen tegen radicale ideologieën en extremistische uitwassen hiervan, zetten we ons er voor in dat deze fenomenen geen wortel schieten in onze maatschappij. We zetten in op het bevorderen van sociale cohesie en het stimuleren van democratisch burgerschap. We bouwen voort op de ervaringen die in het vorige programma en tijdens deze aanpak zijn opgedaan. We trekken hierbij samen op met maatschappelijke partners binnen het sociaal domein en het onderwijsveld. Binnen deze actielijn wordt de verbinding gelegd met het actieprogramma 'Relax, dit is Rotterdam'. Vanuit dat actieprogramma worden de doelen in deze actielijn ondersteund. Vanuit 'Relax, dit is Rotterdam' wordt preventief en actief geïnvesteerd in antidiscriminatiebeleid en wordt verbinding tussen (groepen) mensen in onze stad gelegd. Deze inzet draagt bij om ongewenste spanningen, extremisme en polarisatie in onze stad tegen te gaan.

Door met aanbieders snel te switchen naar een online alternatief of het in een kleinere vorm aanbieden van bepaalde trainingen en interventies is een substantiële groep bereikt ondanks de beperkingen die er in 2021 waren voor het organiseren van fysieke bijeenkomsten.

Behaalde resultaten:

- 2 groepen jongeren ontvingen een door Radar ontwikkelde weerbaarheidstraining. Daarnaast ontvingen 12 klassen binnen het MBO een Hot Topics les van Radar gericht op het bespreekbaar maken van taboeonderwerpen gerelateerd aan radicalisering, extremisme en polarisatie.;
- 11 vader- en moedergroepen doorliepen een training in het kader van weerbaar opvoeden;
- Theatergroep Drang speelde 4 voorstellingen van 'A rebel with a cause' voor Rotterdamse MBO studenten;
- Stichting Formaat is gestart met het nieuwe project 2DO, waarbij een diverse groep jongeren getraind is in het ontwikkelen van interventies en theaterwerkvormen om zo met andere jongeren in Rotterdam het gesprek aan te gaan over moeilijke thema's;
- 25 klassen binnen het MBO doorliepen het (digitale) lesprogramma 'Under Pressure' gericht op het vergroten van mediawijsheid en het stimuleren van democratisch burgerschap.

3. Deskundigheidsbevordering

Binnen dit programma is er veel aandacht voor het vergroten van deskundigheid van professionals en vrijwilligers rondom met name gewelddadig jihadistische radicalisering, (rechts-) extremisme en polarisatie. Dat doen we door voorlichtingen, trainingen en kenniscarrouzels. In 2021 zijn de volgende resultaten behaald:

- 235 professionals en 94 vrijwilligers bereikt met voorlichting over de verschillende vormen van extremisme en aanverwante maatschappelijke fenomenen;
- 269 professionals hebben deelgenomen aan een van onze 28 (grotendeels online) trainingen;
- 3 (online) kenniscarroussel met 344 deelnemers.

Doordat dat we door coronamaatregelen gedwongen zijn om op een andere manier trainingen aan te bieden, is het gelukt om een substantiële groep te bereiken. Door snel in te spelen op veranderende corona-maatregelen en ons te richten op het online aanbieden zijn de trainingen doorgegaan. De drie online kenniscarroussels hadden als thema: complottheorieën, polarisatie en rechts-extremisme en het accelerationisme.

4. Disengagement en deradicalisering

Bij geradicaliseerde personen wordt in afstemming met relevante partners in het zorg- en veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (ZVHRR) een persoonsgerichte aanpak ingericht. Deze aanpak richt zich op individuen die vanuit verschillende extremistische ideologieën geradicaliseerd zijn. In hoeverre iemand ook daadwerkelijk deradicaliseert blijft moeilijk vast te stellen. Het streven is daarom het voorkomen van verdere radicalisering en het beëindigen van het radicale gedrag (disengagement).

Behaalde resultaten:

- 39 actuele casussen bij het Meld- en Adviespunt Radicalisering (MAR) waarvan 33 ook actueel in het ZVHRR;
- Het MAR is 13 keer om advies gevraagd in 2021;
- Het aantal afgesloten meldingen bij het MAR vanaf 2015 tot eind 2021 is 205;
- Bij 12 casussen is het Gemeentelijke Expertpoule Radicalisering (GER) betrokken. Er zijn 27 casussen afgesloten bij het GER.

Het verloop van het aantal casussen bij het MAR sinds 2015 ziet er als volgt uit:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal actuele casussen in behandeling bij het MAR aan het einde van het jaar	62	66	73	89	86	52	39

- Door de aanhoudende coronamaatregelen is de lijn uit 2020 doorgezet dat er minder signalen binnen komen, doordat professionals minder signalen kunnen genereren.
- Door verhuizingen naar andere regio's, maar ook door het intrekken van Nederlands verblijfsrecht in combinatie met het uitzetten van bepaalde personen, hebben gezorgd voor minder casussen in behandeling bij het MAR.
- We zien minder nieuwe signalen vanuit gewelddadig jihadisme bij het MAR binnenkomen. Nieuwe signalen betreffen meer extreemrechtse casuïstiek. Ook zien we vaker vermenging met verward gedrag en anti-overheidssentimenten.

Informeel onderwijs

In 2021 is aan uw raad een eerste tussenrapport van SPIOR verzonden in het kader van het informeel onderwijs. Hierin is een inventarisatie gemaakt van het informeel islamitische onderwijs in Rotterdam. In 2021 is verdergegaan met fase 2 van het rapport dat u in mei 2021 is toegestuurd (21bb6018). Deze fase is eerder dit jaar afgerond en wordt, wanneer het rapport is afgerond, u toegezonden.

In deze tweede fase wordt verder ingegaan op de bruikbaarheid van bestaande didactische en pedagogische methoden in het informeel onderwijs, expliciet gericht op de pluriforme maatschappelijke context van nu. Daarnaast heeft de relatie tussen het gegeven onderwijs en democratisch burgerschap, de daadwerkelijke training van huidige lesgevers en het praktische toekomstperspectief centraal gestaan.

Expertcommissie

Deze externe expertcommissie bestaat uit autoriteiten op het gebied van veiligheid en heeft over de huidige aanpak advies uitgebracht. Deze rapportage is door commissie aangeboden aan het college en wordt, tegelijk met deze jaarrapportage, separaat aan u toegezonden.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Elk jaar kan de gemeente bij de NCTV een aanvraag doen voor de zogenaamde "versterkingsgelden". In 2021 heeft de gemeente € 699.220,- van de NCTV ontvangen, waarvan € 50.600,- in natura. Laatstgenoemde betroffen de trainingen voor professionals van het Rijksopleidingsinstituut radicalisering.

Deze middelen hebben bijgedragen aan het behalen van de hierboven beschreven resultaten. Naast deze externe financiering besteedt de gemeente ook zelf nog middelen aan de aanpak. In 2021 is € 103.000,- van de begroting van Directie veiligheid hieraan besteed. Ook was 13 fte aan personeel van Directie Veiligheid werkzaam voor de aanpak van radicalisering, extremisme en polarisatie.

De secretaris,

V.J.M. Rozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,

A. Aboutaleb